

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. DIONYSII || CARTHVSIANI, DE || DOCTRINA ET REGV-||lis
vitae Christianæ**

Dionysius <der Kartäuser>

Coloniae, 1577

VD16 D 1959

Speculum amatorum mundi vnico absoluitur articulo

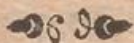
[urn:nbn:de:hbz:466:1-60177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60177)

AMATOR, MVNDI SPE. 465

D. DIONYSII

CARTHYSIANI AMATORVM M V N D I S P E C V -

lum, planè vtilissimum. Appendi-
cis epilogique loco præmissio
opusculo annexum.

Idete quomodo cautè *Ephes. 5.*

ambuletis, non quasi
insipientes: sed vt sapien-
tes, redimentes tēpus,
quoniā dies mali sūt,
Propterea nolite fieri

imprudentes, sed intelligentes, quæ sit *Esaiæ 64.*
voluntas Dei. Apostolus Paulus cōsciy *1. Cor. 2.*
consiliorum Dei, sciens quod infinitæ *Matth. 12.*
sunt cœlestis patriæ delitiæ: quas nec *Luca 12.*
oculus vidit, nec auris audiuit, quæ *Matth. 5.*
neq; pro multitudine nec pro magni- *Hebre. 19.*
tudine in cor hominis ascenderunt: ad
quas frequēter inuitamur ex euāgelio,
& alibi ex scripturis sanctis: scient que
q; maligni spiritus ad impediēdū nos
in hac vita & via stricta & arcta, quæ
ducit ad æternam vitam, sunt tāto so- *Matth. 7.*
liciores quanto delitiæ ad quas voca-
mur existant nobiliores & iucundiores

▼ 5

Hor.

Hortatur ergo nos in verbis præmis-
 sis, vt vndiq; cauti & circūspecti, cau-
 tē prospiciamus iter nostrum, dicens:
 Videte quomodo cautē ambuletis. Ne
 scilicet à via regia quæ ad cælestia du-
 cit gaudia deuiantes, in manus hosti-
 um incidatis. Et subiungit Paulus. re-
 dimentes tempus, quoniam dies mali
 sunt. Si enim debite & bene (vt oportet)
 flebilem, miserabilem, atque dam-
 nabilem cursum seu statum mundi præ-
 sentis temporis consideremus, tunc di-
 es quàm mali sint occulta fide cerni-
 mus: scilicet quomodo quasi totus mun-
 dus errat, & (secundum Iohannem in
 Canonica sua) in maligno positus est:
 proh dolor (quod cum dolore dicen-
 dum est) tam in capitibus quam mem-
 bris, tam in clero quàm in populo, tam
 in religiosis quàm in sæcularibus, tam
 in senibus quam in iuuenibus, tam in
 masculino quàm in foeminino gene-
 re. Et sic heu corrupta est via vniuersæ
 carnis. Quod bene tangit beatus Ber-
 nardus, dicens: Non est nisi amor tur-
 pis in hoc sæculo, nec fides segura, quia
 omnia quæ eius sunt contaminantur
 superbia, auaritia, cupiditate, & luxu-
 ria. Recessit enim lex à sacerdotibus,
 iustitia

Roman. 2.

Colos. 4.

Ephes. 3.

1, Ioan. 5.

Gen. 6.8.

iustitia à principibus, consilium à se-
 nioribus, religio à clericis, amor à pa-
 rentibus, fides à populo, reuerentia à
 subditis, amor castitatis à virginibus,
 pudicitia à coniugatis. Et quid est
 quod non venit Antichristus? iam e-
 nim à multis ignoratur Christus, &
 à potentibus quasi peregrinus habe-
 tur. Hec Bernardus. Conueniens igitur
 est, ut sanam doctrinam Pauli docto-
 ris gentium præmissam deuotè atten-
 dentes, cautè & sapienter figamus
 gressus nostros in hac lachrymarum
 valle, & a patris oculis, saltem interio-
 ris hominis, arctam regiamque viam,
 quæ ducit ad cœlestem patriam, à
 qua peccando exulamur, reuertentes,
 perseveranter ambulemus: non re-
 trospicientes, ne declinantes ab ea er-
 remus, & sic in profundū æternæ dam-
 nationis incidamus. Vnde hortatur
 nos dominus per Esaiam dicens. Hæc
 est via, ambulate in ea, nec ad dexte-
 ram, nec ad sinistram declinantes.
 Huius igitur veræ viæ aliquod dire-
 ctium hic in sequentibus deuotè ac di-
 ligenter attendendum est: per quod
 Christifideles omni deuiō excluso per
 viam regiam quæ ad patriam ducit

Lucæ 1.

Matth. 71

Genes. 19.

Psal. 118.

Esaiæ 30.

coelestem, dirigantur. Quæ quidem via
 quum sit stricta, pauci eam inueniunt,
 & heu pauciores per eam transeunt.
 Quod innuit nobis Saluator: Intrate,
 inquit, per angustam portam, quo-
 niam arcta est via quæ ducit ad cœlū,
 & pauci inueniunt eam. Sed porta la-
 ta & spatiosa est via quæ ducit ad per-
 ditionem inferni (ubi scilicet est per-
 ditio naturæ, gratiæ & gloriæ) & mul-
 ti intrant per eam. Circa quæ verba di-
 cit Glosa; Quamuis charitas sit lata,
 tamen per angusta & ardua abducit
 hominem à terra. Et Augustinus,
 Quæritur hæc via sed non ab omni-
 bus inuenitur, nec omnes qui inueni-
 unt per eam ingrediuntur, quia capti
 sæculo retroeunt, Etiam pauci inue-
 niunt, & pauciores per eam intrare
 contendunt, Nemo enim intrat sine
 labore & sine animi puritate. Satis
 angustum est omnia prætermittere, &
 vnum solum diligere, vnum quærere,
 & ad vnum quotidie properare, pro-
 spera non abire, aduersa non timere.
 Quod heu amatores huius mundi at-
 tendunt minime, & sæculo congluti-
 nati, ab eo recedere non valētes, quasi
 insaniēdo errant. Quod benè declarat
 beatus

Matth 7.

Augusti.

Luce 10.

AMATOR. MVNDI SPE. 469

beatus Hieronymus, dicens, Ridere & *Hieron.*

gaudere in hoc sæculo, non est hominis sensati, sed phrenetici, quia cor mundum non cum hoc seculo, sed cum Deo lætum est & iucundum, brevis enim, fragilis & caduca est mundana lætitia. Idem Bernardus, Non est verior

insania, quam seculi lætitia. Itemque *Bernar. Augusti.*
Augustinus, Gaudium mundanorum, *Sæculi lætitia qualis.*
gaudium est phreneticorum. Seculi lætitia est impunita nequitia. Luxuria-

ri, in spectaculis nugari, ebriositate ingurgitari, turpitudine foetere, & nihil pati, qui Deum diligit, hæc refugit. Ratio autem quare multi intrant

ad perditionem æternæ damnationis per latam portam & spatiosam viam, hæc est. Quia (prout scribitur in Ec-

clesiaste) peruersi difficile corrigun- *Eccle. 1.*

tur. Et. Stultorum infinitus est numerus, qui heu magis respiciunt vitam *Rom. Curr*
præsentem, quam terminum sequen- *multi dam-*
tem. Quibus loquitur IOHANNES *nantur Io.*
Chrysoff.

Chrysostomus, dicens, Non aspicias quod aspera est via, sed attende quod ducit, nec considera quod arcta est, sed ubi desinit. Ex quibus elicitur vnum quod valde timendum est: scilicet quod durante statu mundi moderni

u 7 temporis,

*Matth. 20.**Num 1.**Exod. 12. 13.
14.**Num. 14.**Iosu. 14.*

temporis, infinitis malis exigentibus, quæ heu ubique terrarum in saeculo iam currunt, pauci erunt de numero saluandorum. Quod innuit Saluator ex graui sententia, quã protulit: Multi sunt vocati, pauci vero electi. Non quod ab initio mundi pauci saluentur, sed (secundum Doctores) quo ad multitudinem damnatorum, pauci dicuntur. Quod quidem bene figuratum legimus in filiis Israel, qui in tantã multitudine, scilicet circiter sexcenta milia ducti sunt ex Aegypto per mare rubrum in desertũ per Moysen, quibus omnibus promissa fuit terra promissionis, per quam significatur regnum cœlorum: per populum vero Israeliticum, populus Christianus designatur, qui nunc verè est populus Dei. Historia patet per discursum libri Exodi. Ecce illa tora multitudo populi Israelitici, quibus, vt præfertur, omnibus promissa fuit terra promissionis, eorum peccatis exigentibus, in deserto mortui sunt: præter duos, scilicet Caleph & Iosue, qui eam possiderunt, cum his qui post transitum maris Rubri, in deserto quadraginta annis nati fuerunt, sicut legitur

H. AMATOR. MVNDI SPE. 471

legitur in libro Iosue. Ergo timendū
nimis est, ne sicut se habet figura, ita
& figuratū. Inter bonos & malos hoc
distat: quia mali volunt facere festum
ante vigiliam, volentes in hoc sæculo,
temporaliter gaudere, & ideo in futu-
ro sæculo facient vigiliam pro festo,
quod hic habuerunt, quia æternali-
ter flebunt. Quod bene innuit beatus
Gregorius in Homilia, super illo ver-
bo: lbi erit fletus & stridor dentium,
sic inquit, Præsencia huius vitæ
gaudia, sequuntur perpetua lamenta,
hic fratres vanam læticiam fugite, si
illic flere & lugere formidatis. Nemo
potest enim hic gaudere cum sæculo,
& illic regnare cum DEO. Et rur-
sus Gregorius, Nulli sunt qui pos-
sint venire de festo ad festum, hoc
est, de gaudio præsentis vitæ ad gau-
dia felicitatis æternæ. Sic loquitur
beatus quoque Hieronymus dicens,
Difficile nimium est, imo impossi-
bile: vt quis præsentibus fruatur bonis
& æternis, vt de delitijs ad delicias
trāseat, vt hic ventrē illis mētē reple-
at. Vt in vtroq; sæculo sit primus, & in
vtroq; appareat gloriosus. In Vitis pa-
trū dixit quoq; sancta Syncretice. Sicut
impossibile

Matth. 13³

Mat. 10.

impossibile est vno eodemque tempore herbam esse & semen, ita impossibile est, vt secularem gloriam habentes & in delitijs ac voluptatibus mundi viuētes, coelestem faciant fructum. Et ergo pro temporali consolatione, talibus comminatur Dominus æternum supplicium, dicens: *Vē vobis qui hic habetis consolationem vestrā super terram.* Hinc dicit beatus Bernardus, Austeritas conuersionis sancti Iohannis Baptistæ, peccatoribus delitiosis durus est nuncius æternæ mortis. Quid enim nos irrationabiles feræ, reptilia terræ insanimus: cum ille quo inter natos mulierum, nemo maior surrexit, innocentissimum corpus suum sic afflixit, & nos indui preciosis vestibus festinamus: splendide, laute, ac delicate viuere & epulari? Non sic impij non sic itur ad astra, quia dicit sanctus Augustinus, Bona terrena contempsit Christus, vt contemnenda omnia terrena monstraret: & mala mundi sustinuit, vt sustinenda mala doceret, vt neque in illis quæreretur felicitas, neque in istis timeretur aduersitas. Hinc auscultate beatum Bernardum sic dicentem, Agnosce

Luc. 6.

Bernar.

AMATOR, MVNDI SPE. 473

nosce ô homo quàm nobilis est anima tua, & quàm grauia fuerunt eius vulnera, pro quibus necesse fuit Dominum Christum vulnerari. Si non essent hæc ad mortem, & ad mortem sempiternam, nunquam pro eodem remedio Dei filius moreretur. Noli igitur vilipendere animæ tuæ passionem, cui à tanta pietate, tantam vides exhiberi compassionem. Noli attendere quid caro velit, sed quid spiritus possit. Si vero dicis, durus est hic sermo, non possum mundum spernere, & propriam carnem odio habere, dic mihi vbi sunt amatores huius mundi, qui ante pauca tempora nobiscum erant? Nihil ex eis remansit: nisi cineres & vermes. Attende quid sunt & quid fuerunt. Homines fuerunt sicut tu, comederunt, biberunt, ac riserunt, Duxerunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descenderunt. Hic caro eorum vermibus, illic anima eorum æternis est deputata supplicijs. Quid profuit illis inanis gloria, breuis læticia, mudi potentia, carnis voluptas, falsæ diuitiæ, magna familia, & mala concupiscentia? Vbi risus, vbi iocus, vbi iactantia, vbi arrogantiæ

Iob. 21.

De

De tanta læticia quanta tristitia!
 Post tantam voluptatem quam grauis
 miseria? De illa exaltatione cecide-
 runt in magnam ruinam, & ma-
 gna tormenta. Quicquid illis acci-
 dit tibi accidere potest: quia homo es,
 homo de humo, limus de limo, de ter-
 ra es de terra vruis, & in terram re-
 uerteris, quando veniet dies vltima,
 quæ subito veniet, & forsitan ho-
 die erit. Certum est quod morieris, in-
 certum autem quando, aut quomo-
 do, aut vbi, quoniam mors vbiq[ue]
 te expectat. Tu quoque si sapiens
 fueris, vbiq[ue] eam expectabis. Omnia
 sunt verba Bernardi. Hinc Gregorius.
 Nihil certius morte, & nihil incertius
 hora mortis. Ex quo scis te mori-
 turum, tene te semper, & in omnibus
 euentibus humiliter, patienter, & pru-
 denter, vt mortuum. Et dic: Hæc
 non mouerent mortuum, nec te mo-
 uere debēt. siue prospera sint, siue ad-
 uersa, Sit tibi etiam quælibet dies tan-
 quam extrema. In omnibus quoque
 operibus tuis memorare nouissima
 tua, & in æternum non peccabis. Fa-
 cile enim secundum Hieronymum
 contemnit omnia, qui se semper co-
 gitat

Eccle. 7.

AMATOR. MVNDI SPE. 475

gitat moriturum. Et hæc de memoria
 mortis sint dicta. Modo redeundo ad
 propositum: considerandum est quod
 boni faciunt hic vigiliam in luctu pœ-
 nitentiæ, & ideo perueniunt ad festû
 iucunditatis æternæ: quorum vita,
 quamuis multam videatur habere as-
 peritatem, tamen lenire debet, confi-
 derata tantæ gloriæ immensitate. Er-
 go pœnitentiam agat, qui vult æter-
 no gaudere bono. Ad quod hortatur
 nos Saluator, Pœnitentiã agite, appro-
 pinquabit enim regnû coeloru. De qua
 pœnitentia dicit quædam scriptura, O
 felix pœnitentia: conuersio matura,
 quia secura. Qui autem tardè pœni-
 tentiæ se cõmittit, dubius & incertus
 erit: quia nescit an verè an fictè pœ-
 niteat. Vndè Gregorius, Qui pœni-
 tenti veniã sponndit, expectanti di-
 em crastinum non promittit. Vera
 pœnitentia animam à seruitute dia-
 boli liberat, & ipsam sanctificat, spiri-
 tu sancti donis & virtutib⁹ ornat, sub
 protectiõe Dei collocat, in paradysum
 coronandû representat, & pro ipsa al-
 legat. Quod heu minimè aduertunt a-
 matores mûdi, supbi, auari, luxuriosi,
 voluptuosi, inanis gloriæ cupidi, ira-
 cundi,

Prouer. 33.

Matth. 4.

cundi, amatores propriæ voluntatis, contemptores diuinæ voluntatis & bonitatis, eligentes facere festum breue in hoc mundo, & longam vigiliam in æternis cruciatibus, in inferno, Sicut enim dicit beatus Gregorius. Momentaneum est quod delectat, æternū vero quod cruciat. Heu heu quā multi sunt apud quos omnia prædicta parum proficiunt. Loquor mundi amatoribus. Auerterunt faciem suam

Gregor.

Psal. 9.

Psal. 113. &

134.

Rom. 1.

Differre conversionem quam periculo plenum sit.

ne videant in finem. Oculos habent & non vident, aures habent & non audiunt, diu se viuere arbitrantur & cito e medio tolluntur. Et quia mortem terribilem dispositam non metuunt, ideo miseri prouidere damna ipsius contemnunt. Insipientes similiter censendi sunt, qui impiè vsque ad mortem viuentes, quæ sunt digna morte agunt, quam nec timent vicinam, cæci & mentis insanæ, insipientibus similes: nouissima sua, & post mortem ventura non prouidentes. Vnde Augustinus, Multi æternaliter damnantur, & finaliter in peccatis detinètur, qui vocem quidem occultæ inspirationis audiunt, sed vitam non corrigunt: dicentes, Cras cras, subitoque

RTH.
untatis,
tatis &
im bre-
igiliam
no, Si-
s. Mo-
ater-
quàm
prædi-
mundi
suam
ent &
on au-
& ci-
ortem
uunt,
psius
uliter
e ad
ligna
vici-
bien-
post
ates.
liter
tatis
cul-
ram
ras,
que

AMATOR. MVNDI SPE. 477

subitoque ostium clauditur, & remanet miser peccator foris, ante arcam patriæ cœlestis, cum voce coruina, quia pro peccatis gemere noluit tempore quo potuit, & debuit, voce columbina. Vnde dixit tristis mortui cuiusdam vox. O cras, cras quam longam restem mihi fecisti, & in barathrum mortis me procrastinâdo protraxisti, decepisti me, & deceptus sum. Nonne hæc nunc miseria mea superat omnem miseriam huius mundi? Nonne merito super his affligitur cor meum, & sauciabitur anima mea? En omnes dies mei heu sine fructu bonorum operum transferunt, quos sine medio in laudem Dei, animæ meæ salutem procurando, expendere debuisssem. Triginta anni ætatis meæ dilapsi & perditum sunt, & miserabiliter perierunt tam negligentur, ut nesciam si vnquam diem de omnibus his expēdi in voluntate Dei, & in exercitium cunctarum virtutum tam laudabiliter & perfectè, sicut fortè debuisssem & potuisssem. Vel si vnquā placitum famulatum conditori meo exhibui, tam gratum & acceptum, ut status meus requirebat. Heu me proh dolor.

*Exclamatio
damnati
horribilis.*

dolor. Hoc est ergo vnde vulnerantur omnia interiora mea. O Deus æterne, quam verècundè coram te, & omnib⁹ sanctis tuis ad iudicium extremum stabo, cum reddere rationem de commissis & omissis cogar. Et quid adhuc dicam, in proximo est tribulatio poenarum mearum. Attendite quæso omnes amatores mundi huius. Ecce in hac hora magis gauderem de breui oratiuncula, puta oratione dominica, vel salutione angelica deuotè per me dicta, quàm super milia auri & argenti. O mi DEVS quanta neglexi bona, quæ bene potuissem impleuisse. Quàm male mihi accidit, quod hæc non præuidi, quando bene præuidere potui. O quot horas nunquam redituras perdidit: quoniam propter modica facta & negotia exteriora, mihi necessaria neglexi: negotijs non necessarijs me implicauit, & necessaria dimisi. Vere nunc cognoui quod ad magnitudinè præmiorum cœlestium, mihi plus contulisset recessus à vanitatibus sæculi, & sollicita custodia cordis mei & sensuum meorum cum animi puritate, quàm ijs neglectis, & animo inordinatè

Matth. 12.

Rom. 14.

1. Pet. 3.

Psal. 118.

Propria opera plus prodesse ad salutem quam aliena.

AMATOR. MVNDI SPE. 479

dinatè affecto, triginta annis quibus
alius per preces suas ad Deum
mihi præmia obtinere niteretur. Heu
quanta bona in tanto tempore corpo-
re sano potuissem fecisse, quod nunc
optarem pro omnibus delitijs, diui-
tijs, & honoribus mundi huius. Et heu
non feci, Quam immensas diuitias
spirituales & thesauros coelestes po-
tuissem congregasse, & neglexi. O De-
us meus, nunc quam minima opera
satisfactoria mihi grata & accepta es-
sent cupienti saturari & recreari de
micis, quæ cadunt de mensis domi-
norum & nemo mihi dat. O vos om- *Iob. 19.*
nes miseremini, & compatiamini mi-
hi, et quàm diu vires suppetunt, &
spiritus iuuat, bonum facientes con-
gregate in horrea coelestia, coelestes
thesauros, ut cum defeceritis suscipi-
ant vos in æterna tabernacula. & non *Luc. 16.*
relinquamini vacui in tali hora su-
per vos ventura. Sed pro dolor mul-
ti nec istud attendunt, mortem paripen-
dentes, sicut omnes mundi & pro-
priae voluntatis amatores, quibus lo-
quitur Iohânes in sua Canonica: *1. Iohan. 2.*
Nolite diligere mundum, neque ea quæ
in mûdo sunt. Si quis diligit mundum,
non

non est charitas patris in ipso, quoniam omne quod est in mundo concupiscentia carnis est, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ, quæ non est ex Deo patre, sed ex mundo, & mundus transit & concupiscentia eius, qui autem facit voluntatem Dei vivit in æternum. Hinc Iacobus. Qui amicus est sæculi huius, inimicus Dei constituitur. O vtinam ipsi amatores mundi, attenderent severitatem divinæ iustitiæ, qua in extremo examine districti iudicij vniuscuiusque merita iudicabit, & puniet sine misericordia, quæ non decipietur ab humana astutia, nec flebitur à supplicatione lachrymosa, sed extendetur in corpus, & animam. Districtum enim Dei iudiciū nil patietur transire inultum. De quo quidem districto iudicio dicit Augustinus, O quam angustæ erunt tunc vndique viæ reproborum, superius erit iudex iratus, inferius horrendum chaos, à dextris peccata accusantia, à sinistris infinita dæmonia ad supplicium trahentia, interius conscientia vrens, exterius mundus ardens. Peccator sic deprehensus quo fugiet? Latere impossibile, apparere intolerabile.

Item

Iacob. 4.

Iob. 19.

Sap. 7.

August.

Item beatus Iohannes Chrysoftomus. *Chrysoft.*

Nec resistendi virtus erit, nec fugien-
 di facultas, nec pœnitentiæ locus, nec
 satisfaciendi tempus. Ex angustia om-
 nium rerum nihil erit nisi luctus: Idē,
 Nec filij pro parentibus intercedent,
 nec angeli pro hominibus, prout so-
 lent, assument verbum. nam natura
 iudicij non recipit misericordiam.
 Quia si beata virgo Maria, & omnes
 sancti rogarent tunc pro aliquo in pec-
 cato mortali mortuo, non exaudiren-
 tur. Hoc futurum examen disticti iu-
 dicij omni tempore & hora, omnes
 Christi fideles ante mentis oculos po-
 nant, pœnitentiam agentes, bona o-
 pera cumulent, per quæ reddatur eis
 Deus propitius. Quia dicit Bernardus,
 Si Deus non adest tibi per gratiā, adest
 per vindictam, sed væ tibi si ita tibi ad-
 est. Illi namq; irascitur Deus, quē pec-
 cantem non flagellat. Nam quem fla-
 gellando in præsentem, non emendat, in
 futuro æternaliter damnat. Iusticia e-
 nim Dei aliud iudicare non potest, nisi
 quod merentur opera tua. Qui enim
 plus diligit mundum quam Deum, sæ-
 culum quam claustrum, gulam quam
 abstinentiam, luxuriam quam castita-
 tem;

tem: sequitur diabolum, & ibit cum eo in ignem æternum Hæc ille. O utinam cuncti mortales & specialiter mundi amatores attenderent, & in animo omni tempore reuoluerent, & rememorarentur eandem æternitatem & acerbiteriam pœnarum infernalium, nulli dubium: quin & infiniti à peccatis cessarent, mundum fallacem, dolum, & deceptorium relinquētes, Nō sic irent post concupiscentias suas,

Eccles. 18. Qui heu amatores, Dei præcepta minimè aduertunt, imò paruipendentes pro nihilo reputant, quum tamen sine obseruatione mandatorum Dei nullus saluari possit, sicut attestatur Saluator: Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Et in Exodo: Ego sum Deus fortis & amulator, reddens iniquitates patrum in filios in tertiam & quartam generationem, eorum qui oderunt me (semper peccando, mandata mea non custodientes) & faciens misericordiam in milia his qui diligunt me, & custodiunt præcepta mea. Hinc Psalmista imprecatur talibus maledictionem æternam, dicens. Maledicti qui declināt à mandatis tuis. Auscultent insuper mundi amatores sententiam. S. Athanasij

Matth. 18.

Exod. 20.

Psal. 118.

nasij in simbolo suo, quomodo oportet nos oēs de omnibus operibus nostris Deo in die iudicij reddere rationem. Ait namq; , venturus est iudicare viuos & mortuos. Ad cuius aduentum omnes homines resurgere habēt cum corporibus suis, & reddituri sunt de factis proprijs rationem. Et qui tunc bona egerunt ibunt in vitam æternam: qui vero mala, in ignem æternum. Item Apostoli. Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, vt recipiat vnusquisque prout gessit in corpore suo, siue bonum siue malum, sine omni expectatione. Tunc miseris damnatis qui hic poenitere neglexerūt, exprobrādo dicitur: Vbi sunt nūc isti qui ab initio à diebus antiquis huic mundo toto seruerunt desiderio: qui voluptuosè viuentes, varijs se desiderijs subdiderunt? Eia quid profunt nūc illis omnia terrena, quæ tanquam vmbra velociter transierunt? Quàm breuis delectatio, quam longam restimpost se trahit æternæ miseriæ. O stulti & vecordes, quid dulcia nunc iuuant vniuersa, quibus tam celeriter perfructi estis? Sed quid est? Nunc e contrario, plangere vobis æternaliter

2. Cor. 5.

conuenit, & plangendo exclamare, & dicere. Væ nobis iam nunc & æternū. Væ quod nati sumus, nec vltra mori valemus. Væ quia malè torquemur, nec à tormentis vnquam liberabimur. O quis est qui ista recogitet supplicia. & hæc nostra ad cor ponat tormenta? Hæc enim talia sunt, vt quicquid in mundo horribile excogitari possit, his comparari in crudelitate non valeret. O quam felix incoinnatus, qui post gaudia huius mundi non abiit: qui non respexit in vanitates & infanias falsas. Errauimus à via veritatis, & iustitiæ lux non luxit nobis, & sol intelligentiæ non est ortus nobis. Quid nobis profuit superbia, aut quid diuitiarum iactantia contulit nobis? Transferunt omnia illa quasi ymbra, transijt quod temporale fuit, sed nunc proh dolor remāsit, quod in æternum manebit. O æternum nunquam finem habiturum. perpetuum mortis supplicium: O finis sine fine, mors grauior omni morte, semper mori, & tamen mori non posse. O lachrymæ, incessanter profluite, oculi plorate, & omnia viscera mea vlulate super infelici hac separatione q̄ est à summo bono,

Sap. 5.

AMATOR. MVNDI SPE. 455

bono, à facie illa gloriosa & iucunda,
 à consortio illo angelico, nec non felici-
 cissimo illo electorum numero, com-
 ponendo ad illam miseriam maledi-
 ctam, ac crudelissimam damnatorum
 turbam, sine fine cruciandam. O cordi-
 um multorum intimi gemitus, O stridor
 dentium & fremitus spirituum
 immēsus. O planctus & vlulatus mul-
 tus. O clamor in eternum mansurus, q
 semper durabit & nunquam finem ha-
 bebit, qui semper renouabitur & nun-
 quam exaudierur. Verba sunt damna-
 torum: Oculi nostri miseri nunquam
 videbūt nisi mortem & miseriam. Au-
 res nihil nisi væ væ audient, atque tri-
 stitiam, gemitus & stridores dentium.
 O pia corda istud intermiuabile & cru-
 dele, æternum & intolerabile suppli-
 cium damnatorum respicite. Et in hoc
 tempore gratiæ lugete & flete pœni-
 tentiam agentes, deplangite peccata.
 Heu cur nos miseri, & omnibus crea-
 turis miserabiliores, hæc futura mala
 non præuidimus ac præuenimus, dum
 robur affuit, quum tempus aderat op-
 portunum? Utinam de illo toto tem-
 pore inutiliter expenso superesset no-
 bis vna horula sanctæ pœnitentiæ,

*Verba dam-
natorum.*

2. Cor. 6.

*Luca 19.
Apocal. 2. †*

x 3 in re-

Esaiæ 66.

in remedium concessa. Sed heu sententiantante diuina iustitia præclusa est nobis hora salutis, negata misericordia, spes omnis ablata. Quid plura nos miseri & miserabiles, tantum affligimur & dolemus de illo vae æterno, ut qualiscunque terminus excoꝑitatus, dum modo finibilis esset nobis solatioſus foret, etiam super omnia solatia mundana & gaudia. Vnde posito per impossibile, quod esset aliquis lapis molaris adeo magnus, quod vndique circumferentiam cœli contingeret, & quod aliqua auicula minimæ quantitatis post centum milia annorum veniens de lapide prædicto solummodo per rostrum suum auelleret quantum est decima pars milij. Et iterum post centum milia annorum sicut prius vnam particulam de decem auferret: & sic singulas partes, ita quod in decies centum milibus annis, non plus diminueretur quantitas illius lapidis, nisi quantum habet in magnitudine granum milij. O quàm læti nos miseri multum grati & consolati essemus, quod post totalem & plenâ consumptionem totius lapidis finem haberet furor æternæ damnationis nostræ. Sed

hac

hæc eadem consolatio nobis miseris à
 diuina iustitia est negata. Qui habet
 aures audiendi audiat, & ad cor ponat
 hæc horribilia, & vitā emendando hic
 in tempore gratiæ pœniteat, quia tali-
 ter flagellabūtur in æternis cruciatib⁹,
 q̄hic in tēpore gratiæ a flagellis filio-
 rum excipiūtur. Sic enim dicit B. Greg. *Gregor. 1.*
 Prosper successus temporalium iudiciū
 æternæ damnationis est certissimum.
 Quid igitur faciendum est, vt infer-
 num euitemus? Dico, Deus benignissi-
 mus, qui (secundum Apostolum) vult *1. Tim. 3.*
 omnes homines saluos fieri, & ad ag-
 nitionem sui nominis venire: duo no-
 bis verba in Euangelio promisit, quo-
 rum vnum dixit nobis manens in car-
 ne, alterum dicturus est in extremo iu-
 dicio. In q̄bus verbis nobis proposuit
 bonum & malum, vitam & mortem.
 benedictionem & maledictionem. Eli-
 ge ergo ò homo alterum eorum, quia
 oportet te alterum sequi. Elige ergo v-
 nū quod volueris ex his multū diuer- *Matth. 4.*
 sis. Primum scribitur apud Matthæum.
 Pœnitentiam agite. appropinquabit
 enim vobis regnum coelorum, (quæ
 pœnitentia verè dicta, potest dici
 vita religiosa viruose deducta.

Matth. 25.

Secundum dicitur tibi à Christo in di-
 stricto iudicio in nouissimo die vide-
 licet: Ite maledicti in ignem æternum.

Bernar. 1

Si enim primum accipias pœnitenti-
 am agendo, securè euadas. Si primum
 contemnis, absque dubio incidet in
 secundum. De his verbis simul iunctis
 dicit Bernardus: Respondent nobis a-
 matores sæculi, quum eis pœnitenti-
 am persuademus, & dicunt: Durus est
 hic sermo, & quis potest eum audire?

Matth. 25.

Durū ne vobis videtur, quum dicitur
 pœnitentiam agite? Erratis. Sed audi-
 turi estis aliquando verbum asperum,
 sermonem durum. auditioem malam
 scilicet: Ite maledicti in ignem ater-
 num, qui paratus est vobis & dia-
 bolo, & angelis eius: vbi tandē crucia-
 tus intolerabilis æternaliter sustinebi-
 tis. Quod Deus auertat pœnitentiam
 inspirando. Et qd si hæc oīa horribilia,
 & profecto terribilia seruos diaboli,
 scilicet amatores sæculi, ad conuersio-
 nem vitæ suæ, & ad pœnitentiam agē-
 dam non inducant? Nihil his superest.

*Psal. 83.**Psal. 89.*

nisi vt accendant immensitatem gau-
 diorum cœlestium. De quibus dicit
 Psalmista: Quoniam melior est dies v-
 na in atrijs tuis super milia. Et iterum:

Quoni-

AMATOR. MVNDI SPE. 489

Quouiã mille anni ante oculos tuos,
 tanquam dies hesternæ quæ præterijt,
 supple, letè deducta in hac vita, Grego- *Gregor. de*
 rius; Ibi pax est sine discordia, volun- *gaudijs*
 tas sine mandato, iustitia sine iniuria, *cæli.*
 Ibi erit iuuentus sine senectute, decor
 sine deformitate, vita sine morte, læ-
 titia sine perturbatione. Ibi carmina
 non desunt, præmia non deficiunt. Ibi
 amictus non dilabitur, regnum non
 amittitur. Ibi nihil deerit, quia nihil
 desiderabitur quod non absit. *Augu- Augusti.*
 stinus: O quam pulchra & decora ciui-
 tas animæ, CHRISTVS cibus erit ne
 esuriat, potus ne sitiat, vita ne illam
 senectus dissoluat. Nullus intrinsecus
 morbus, nullus extrinsecus metus,
 summa in carne erit sanitas, & in ani- *Bernar.*
 ma tota tranquillitas. Bernardus: Læ-
 tantur omnes in Deo, quia desidera-
 bilis aspectu, facie decorus, dulcis ad
 perfruendum, per se placet, per se suffi-
 cit ad præmium, nil extra ipsum re-
 quiritur, & in ipso est quicquid desi- *Augusti.*
 deratur. Item Augustinus. Ipse est fi-
 nis desideriorum nostrorum, qui sine
 fine videbitur, sine fine amabitur, sine
 fatigatione laudabitur. Et vt multa *Bernar.*
 paucis concludam, audi Bernardum

x s. sic di-

sic dicentem: Ibi vera lætitia, plena
 scientia, imo plenitudo omnium sci-
 entiarum. omnis pulchritudo & bea-
 titudo, Ibi pax, bonitas, lux, virtus, ho-
 nestas, gaudium, lætitia, dulcedo,
 vera salus, gloria, requies, amor, &
 quicquid bonum ac iucundum exco-
 gitari poterit, superabundanter ibi re-
 peritur. Quidam dæmon interroga-
 tus, quàm magnum esset in cœlo gau-
 dium. Respondit, Numera atomos in
 solis radio. Respondit: Non possum.
 Sic etiam, ait, gaudia cœli nullus nu-
 merare potest. Quodam tempore dæ-
 mon à quodam viro sancto de reditu
 in cœlum interrogatus, respondit: Si
 esset colūna ferrea & ignea & acutissi-
 mis cultris rasorijs armata, à terra vs-
 que ad cœlū erecta vsq; in diem iudicij
 (etiam si essem carne hominis indutus,
 in qua pati possem) vellem me trahere
 ascendendo & descendendo, dummo-
 do possem inuenire apud Deum grati-
 am, & peruenire ad eius gloriam. Dæ-
 mon aliquando interrogatus, quam
 diu Deum viderit in cœlo. Respon-
 dit: Paulo amplius vidi quàm ad istum
 oculi: Sed propter hoc vt adhuc de-
 nuo tam diu videre possem faciem
 illam

AMATOR, MVNDI SPE. 491

illam gloriosam, in nouissimam diem
vsque, solus omnium damnatorum,
tam dæmonum quàm hominum vel-
lem pœnas sustinere. Vnde dicit Au-
gustinus: Si posset fieri quod mali in
inferno Deum viderent, quod mallēt
in pœnis esse, & sic videre Deum, quā
esse in cœlo, & non videre eum. Tan-
tum enim delectarentur quod pœnas
pro nihilo reputarent. Vnde erat qui-
dam obsessus, qui interrogatus de gau-
dijs quæ habent sancti in cœlo. Respō-
dit: Si totum cœlum esset pergamenū,
& totum mare atramētum, & omnes
stellæ magistri, nec manibus nec ling-
uis describere possent gaudium mini-
mum, quod sancti habent in cœlo de
vultu Dei, Augustinus: Tanta est incū-
ditas lucis æternæ, etiā si non liceret
in ea amplius manere quā vnus diei
hora, propter hoc solum innumerabi-
les anni huius vitæ pleni delitijs, & af-
fluentia bonorum temporalium, rectè
meritoque contemnerentur. Quare er-
go non ponunt homines hanc æter-
nam cœlestem lætitiā & gloriam in
cordibus suis, vt sic iam hic in ista
breui vita viuerent, vt ad eandem
quantocyus peruenirent. Certè hoc

prouenit ex cæcitate spirituali, Quæ quidem cæcitas tribus modis nascitur. Primo ex puluere cupiditatis terrenæ. Secundo ex igne carnis concupiscentiæ. Tertio ex tumore superbiæ. Plerunq; etiã peccator, vel ex consuetudine peccãdi, vel ex obstinatione mētis, vel ex suggestione diaboli peccatum suum non videt, quia videre non vult, nec peccatum reputat peccatum. Vnde

Gregor. Gregorius: Cum in graui peccato miser labitur, suadet ei diabolus ne pœniteat, ne confiteatur, peccatum leue & modicum in corde affirmat, misericordiam prædicat, longum spatium vitæ promittit, vt permaneat in peccato suggerit, vt sic eum in contemptum Dei, & desperationem sui inducat. Hæc ille. O o, si talis miserimus peccator. æternam gloriam, coelestem, incogitabilem quam perdet attenderet, & intolerabiles pœnas, perpetuas, infernales, quarum magnitudinem nemo exprimere valet, quas perpetuo sustinebit, pœnitere & confiteri indubiè non differret. De cuius pœnæ inferni magnitudine tale legitur exemplum. Quidam erat defunctus, sed vitæ restitutus. ex his quæ viderat

viderat in inferno territus, fugit ad
 eremum & fecit cellam iuxta fluuiū,
 & vestitus voluebat se, & inde exiens
 sinebat vestimenta sua congelari &
 postea balneum intrauit, & sic egit
 vsque ad mortem. Et quum à multis
 super hoc argueretur, dixit: si vidissetis
 quæ ego vidi, eadem certè vel maiora
 his, nunc verè faceretis. Si ergo illa
 cœli gaudia æterna possidere cupiunt
 ipsi sæculi amatores, & æternas infer-
 nales euadere pœnas, audiant domi-
 num eis dicentem: Fugite de medio
 Babylonis, & saluet vnusquisque ani-
 mam suam. Babylō (secundum Hiero-
 nimum) interpretatur domus confu-
 sionis, & directè significat istum mun-
 dum, vbi heu iam vbique terrarum
 confusio regnat, sicut omnes cernim⁹,
 in inuerecundo vestitu & multis alijs.
 Et ergo fuga de sæculo validius est re-
 medium contra vitia & peccata. Ad
 quam fugam hortatur nos Dominus
 in verbo allegato per prophetam
 Hieremiam. Quod quidem verbum
 sequitur sanctus Bernardus, dicens:
 Fugite de Babylone scilicet sæculo, vbi
 castitas periclitatur in delitijs, humi-
 litas in diuitijs, veritas in multiloquio

Hiere 51.

Hieron.

494 D. DIONYS. CARTH.

charitas in hoc nequam sæculo. Quo
igitur fugiendum est? Ad vitam reli-
giosam, quæ tutior est via, vt verius
creditur, & experimento quotidiano
experitur. Fugiat ergo qui saluari de-
siderat, vt pænas intolerabiles & hor-
ribiles declinet & euadat. Et regnum
cælorum amœnum & iucundum cū
sanctis & electis, eorum meritis & pre-
cibus possideat: quod nobis tri-
buere dignetur Iesus Christus in
sæcula sublimis & bene-
dictus, Amen.

D. DIO-